

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2023-05-09

REMISSYTTRANDE

KN2023/02548

Till
Klimat-och näringslivsdepartementet

Remissvar rörande förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus

Svebio, Svenska Bioenergiföreningen, har beretts möjlighet att lämna remissyttrande över rubricerade förordning och vill framhålla följande:

Svebios synpunkter i sammanfattning

. Svebios uppfattning är att politisk styrning av marknader bör ske med generella och teknikneutrala styrmedel. Direkta subventioner bör i möjligaste mån undvikas. Erfarenheten av tidigare riktade teknikstöd är i huvudsak negativa.

. Eftersom riksdagen redan fattat beslut om att införa ett konverteringsstöd för att minska beroendet av el och fossil gas för uppvärmning och detta beslut bygger på en tvingande EU-förordning vill vi trots detta lämna synpunkter på stödets utformning utifrån förslagen i promemorian.

. Vid utformningen av stödet för minskad elanvändning i småhus bör man välja att stödja uppvärmningssystem som minskar effektbelastningen, förutom att minska elanvändningen generell. Det innebär att man bör avstå från stöd till uppvärmning med värmepumpar som i praktiken fungerar som ren elvärme under mycket kalla dygn.

. Förutom de uppvärmningssystem som föreslås få stöd i promemorian bör man också ge stöd till installation av vedpannor med ackumulatortank, som uppfyller EcoDesign-krav.

Svebios syn på styrmedel

Svebio anser att politisk styrning bör ske med generella och teknikneutrala styrmedel, och att man så långt möjligt bör undvika direkta subventioner till etablerad teknik. För att minska miljö- och klimatpåverkan har vi koldioxidskatt och avgifter på utsläpp av svavel och kväveoxider. Elproduktionen ligger för de flesta anläggningar inom utsläppshandeln ETS. Förutom beskattningen påverkas marknaden av prisbildningen inklusive utformningen av taxor och avgifter.

Erfarenheten av tidigare subventioner för att ersätta fossil uppvärmning av småhus är inte positiv. Under åren 2006 – 2008 infördes ett stöd till hushållen för att ersätta oljepannor

med annan uppvärmning, bland annat fjärrvärme, värmepumpar och pelletspannor. Stödet blev mycket populärt och de anslagna medlen tog snart slut. Under en kort tid genomfördes ett stort antal byten av värmeutrustning i småhus. Marknaden blev snabbt överhettad. Den drog till sig inte bara god och etablerad teknik utan även många oseriösa aktörer med bristfällig utrustning. Det rådde också brist på kunniga installatörer. För pelletsbranschen ledde detta till att pelletsvärme för många kom att förknippas med bristfällig teknik. När stödet upphörde kollapsade marknaden och ett antal företag gick i konkurs. Utformningen av ett generöst statligt stöd under en begränsad period ledde till negativa stop-and-go effekter. Med facit i hand hade det varit bättre att låta det generella styrmedlet, den nyligen höjda koldioxidskatten, få verka över en längre tid. Då hade man undvikit den ryckighet som kom att präglade marknaden under några år.

Idag finns ett starkt behov av att minska användningen av fossila bränslen som gas och eldningsolja i de flesta EU-länder. För Sveriges del föreligger inte detta behov när det gäller eldningsolja; de återstående villaoljepannor är mycket få. Däremot finns ett klart behov av att ersätta gasuppvärmningen i södra Sverige med annan uppvärmning.

Effektfrågan angelägen

För Sveriges del är det största problemet kopplat till elvärmens idag effekt. Minskad elförbrukning är viktig ur ett privatekonomiskt perspektiv, men den ojämna effektbelastningen i elnätet, orsakad av den omfattande eluppvärmningen, är en nationell angelägenhet på systemnivå. Frågan hanterades av Energikommisionen 2017 och man enades där om att vidta åtgärder för att begränsa användningen av direktverkande eluppvärmning. Någon uppföljning gjordes aldrig av detta ställningstagande. Det är mot den här bakgrunden bra att elvärmefrågan nu kommit i fokus.

När stödsystemet nu utformas bör man prioritera teknik som mildrar den ojämna effektbelastningen i elnäten och reducerar effekttoppar. Man bör undvika att ge stöd till värmesystem som förstärker effektproblemet. En slutsats måste bli att stöd inte ska ges till installation av luft/luft-värmepumpar och inte heller till andra värmepumpsystem som inte kan ge elbesparing under kalla vinterdygn, utan som övergår till ren eldrift med fullt effektuttag. Teknik som reducerar effekttopparna bör istället prioriteras. Dit hör pelletskaminer, pellets-, flis- och vedpannor samt fjärrvärmeanslutning.

Att installera pelletskamin för att kapa effekttoppar och reducera kostnaden för elvärme i småhus med direktverkande el är en win-win-lösning för de berörda hushållen och för elleverantörerna. Pelletsbranschens vision är att under kommande år installera 200 000 pelletskaminer, vardera med en effekt på 5 MW. Den totala reduktionen av effektbehovet skulle bli 1000 MW, motsvarande en stor kärnreaktor i effekt. Huvuddelen av den minskade effektbelastningen skulle ske i de befolkningstäta elområdena 3 och 4 och reduktionen av effektbehovet skulle bli maximal under kalla vinterdygn, då elpriset är högt.

Särbehandla inte eldning med ved negativt

Moderna vedpannor kopplade till ackumulatortank har stora fördelar som motiverar att även dessa installationer bör ges stöd enligt förordningen. Genom satseldning och värmelager i ackumulatortanken uppnås mycket effektiv förbränning och en högre grad av automatisering än med en konventionell vedpanna. De nya pannor som idag säljs på marknaden måste följa EcoDesign-kraven, vilket innebär mycket låga utsläpp av partiklar.

Det finns inga logiska skäl att särbehandla dessa miljö- och klimatvänliga värmesystem som även bidrar till minskad effektbelastning i näten. Ett extra plus är att vedeldarna kan ta vara på marginella biobränsletillgångar som annars inte kan nyttjas för förnybar energiproduktion. Förordningen bör formuleras så att även vedpannor med ackumulatortank blir stödberättigade.

Definitionen av stödberättigade biobränslen

På sidan 5 i promemorian anges att bidrag kan ges till konvertering för uppvärmning med biobränsle, och att som biobränsle avses både fast och gasformigt biobränsle. Vi anser att denna definition bör ändras till "fast, flytande och gasformigt biobränsle" eftersom det även finns alternativ där bioolja används som bränsle.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin
VD

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef